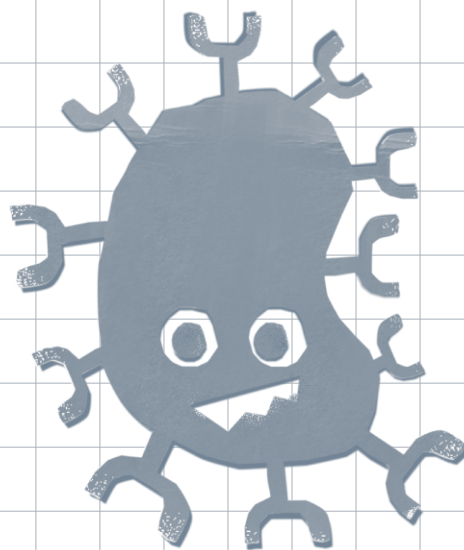

ĆWICZENIE POCHODZI Z PUBLIKACJI
„EDUKACJA GLOBALNA NA ZAJĘCIACH BIOLOGII
W GIMNAZJUM” WYDANEJ PRZEZ
CENTRUM EDUKACJI OBYWATELSKIEJ W 2015 ROKU
W RAMACH PROJEKTU „W ŚWIAT Z KLASĄ”
AKTUALIZACJA W RAMACH PROJEKTU
„ŚCIEŻKI DO CELÓW” W 2019 ROKU

TAJEMNICZA CHOROBA

Poprzez grę uczniowie i uczennice poznają fakty dotyczące malarii, jej objawów i zapobiegania. Dowiadują się, jaki wpływ ma malaria na mieszkańców i mieszkanki globalnego Południa oraz jaki jest jej związek z Polską.

Zagadnienia:

- ▶ Zmiana klimatu
- ▶ Ubóstwo
- ▶ Zdrowie

Czas trwania:

- ▶ 15 minut

Cele ćwiczenia:

- ▶ Dowiesz się, czym

jest malaria, jak ją rozpoznać i jak jej zapobiegać.

- ▶ Zrozumiesz, jak malaria wpływa na społeczeństwa żyjące w rejonie jej występowania.

Podstawa programowa dla szkoły podstawowej:

- ▶ Klasy V, VII:

I, III, V

II.4.4, IV.2

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ Załączniki
- ▶ Koperty

Cele Zrównoważonego Rozwoju:

- ▶ 3 Dobre zdrowie i jakość życia
- ▶ 6 Czysta woda i warunki sanitarne

MIN

0

PRZEBIEG ĆWICZENIA:

- 1.** Przed lekcją przygotuj karty ze wskazówkami (załącznik nr 1), umieść je w ponumerowanych kopertach, a koperty rozmieść w klasie (możesz ułożyć je w widocznych miejscach lub pokrywać, np. przykleić pod ławkami).
- 2.** Na początku ćwiczenia podziel klasę na pary. Wy tłumacz, że za chwilę przeczytasz wstęp do ćwiczenia, a zadaniem par będzie odszukanie w sali wskazówek, które pozwolą im wypełnić kartę pracy (załącznik nr 2).
- 3.** Rozdaj karty pracy i zacznij odliczanie czasu - 10 minut. Czasu powinno być mniej niż potrzeba na przeczytanie wszystkich informacji.
- 4.** Po zakończeniu zadania wspólnie odczytajcie odpowiedzi na pytania z karty pracy.

2

2

12

10

15

3

Źródła:

Strona internetowa kampanii "Malaria No More" (w języku angielskim):

<http://www.malarianomore.org/>

Wykład TED "Three reasons we still haven't gotten rid of malaria":

https://www.ted.com/talks/sonia_shah_3_reasons_we_still_haven_t_gotten_rid_of_malaria

Rozdział „Oczywiście, że dzieci umierają” z książki „Dziękujemy za palenie. Dlaczego Afryka nie może sobie poradzić z przemocą, głodem, wyzyskiem i AIDS”, PAH 2012:

<http://bit.ly/PAHDziękujemyZaPalenie>

Załączniki:

Załącznik nr 1 - *Karta pracy: Informacje dotyczące tajemniczej choroby*

Załącznik nr 2 - *Karta pracy: Historia tajemniczej choroby*

INFORMACJE DOTYCZĄCE TAJEMNICZEJ CHOROBY

Renata, pracowniczka biura podróży, specjalizuje się w kierunkach tropikalnych

Cóż, prawda jest taka, że w dzisiejszych czasach co drugi człowiek na świecie żyje w strefie naturalnego występowania ..... Wyobrażasz to sobie? 3,5 miliarda ludzi codziennie jest zagrożonych zapadnięciem na ..... Ale leki przeciwko ..... biorą tylko turyści. Dlaczego? Przede wszystkim brakuje edukacji. Leki są dosyć drogie, a bywa że pierwotniak ..... uodparnia się na nie. Trzeba też pamiętać, że lokalna społeczność ma naturalne przystosowanie i lepszą odporność w porównaniu do przyjezdnych. Jest wiele sposobów na to, żeby ustrzec się przed ....., chociaż stuprocentowej pewności nie ma nigdy. Zawsze uczulam na to klientów wyjeżdżających w rejony występowania ....., chociaż tak naprawdę każdy powinien przed wyjazdem udać się po fachową poradę do Centrum Medycyny Podróży. W razie potrzeby informacje można znaleźć też w Internecie.

Piotrek, pracownik biura podróży, niedawno zaczął pracę

Jest kilka prostych zasad, których powinny trzymać się wszystkie osoby wyjeżdżające w rejony występowania ..... Najważniejsze to dowiedzieć się jak najwięcej o ....., zapobieganiu i objawach. Żeby ustrzec się przed ukąszeniami komarów, warto jest zakładać jasne ubrania z długimi rękawami i nogawkami, a także grube skarpetki, żeby jak najmniej skóry było odsłonięte. Trzeba też używać środków owadobójczych, zwłaszcza o zmierzchu i nocą, kiedy komary zaczynają żerować. Jeśli jest to zalecane w danym regionie, to śpijmy pod moskitierą, czyli siatką antykomarową. Można przyjmować leki przeciwko ....., receptę na nie wystawi lekarz rodzinny.

Anna, lekarka z Poradni Chorób Tropikalnych, pracuje od lat i wiele już widziała

..... to bardzo powszechna choroba zakaźna na terenach tropikalnych. Rocznie rejestruje się 350-500 milionów przypadków i ponad milion zgonów. W krajach, w których występuje, ludzie traktują ją tak, jak my w Polsce traktujemy przeziębienie. Jeśli ktoś zachoruje i weźmie leki to najprawdopodobniej szybciej wyzdrowieje. Jeśli doszło do ukąszenia i mamy pierwsze objawy, szybka diagnoza, rozpoczęcie leczenia i podanie leków w ciągu 24 godzin znacznie zwiększa szanse wyjścia z choroby bez szwanku.

Paulina, lekarka z Izby Przyjęć Szpitala Zakaźnego, wielka zwolenniczka zapobiegania, a nie leczenia

Mało kto o tym pamięta, ale jeszcze stosunkowo niedawno ..... występowała też w Polsce. W roku 1919 w Warszawie zarejestrowano w szpitalach ponad 800 przypadków. Ostatnia epidemia ..... w Polsce skończyła się w 1949 roku. Po osuszeniu i zlikwidowaniu podmokłych terenów występowania komara widliszka nasz kraj dopiero w 1968 roku został przez Światową Organizację Zdrowia uznany za wolny od ..... To znaczy, że Twój dziadek albo babcia mogli zachorować na ....., zarażając się w Polsce. Aktualnie na terenie Polski choroba nie występuje, a zgłaszane zachorowania dotyczą osób powracających z zagranicy. Wyjeżdżając do krajów tropikalnych trzeba pamiętać, że w przypadku ..... najważniejsza jest profilaktyka, czyli przyjmowanie leków, stosowanie płynów odstrasżających komary i używanie moskitier, zanim komar nas ukąsi.

Wojtek, pracownik organizacji pozarządowej, interesuje się Afryką Wschodnią

Swoje trzeba przechorować, a w międzyczasie tracisz godziny pracy lub dni szkolne. To ogromny koszt dla gospodarki kraju, jeśli stale tak wiele osób ciężko choruje. Gospodarka szybko wpada w zakłęty krąg ..... - zachorowania powodują straty gospodarcze, a skoro ludzie ubożeją, to wydają mniej pieniędzy na prewencję i leczenie, więc są bardziej podatni na kolejne zachorowania. Naprawdę trudno jest przerwać ten ciąg zależności.

Ale nawet w państwach globalnego Południa jasno widać, że najczęściej chorują ludzie ubodzy. To oni mieszkają w gorszych warunkach, często w pobliżu terenów podmokłych, gdzie komary najlepiej się rozwijają. Ograniczony dostęp do informacji i brak edukacji sprawiają, że ..... pozostaje nadal ogromnym problemem zdrowotnym.

Kasia, pracowniczka organizacji pozarządowej, interesuje się promocją zdrowia w krajach globalnego Południa

Prowadzonych jest wiele kampanii na temat zapobiegania ..... Specjalne aplikacje w telefonach pozwalają sprawdzić, czy oferowany lek na ..... jest autentyczny i nieprzeterminowany – wystarczy wpisać i wysłać kod z opakowania. Przychodnie też wykorzystują specjalne programy do zamawiania na bieżąco leków na ....., bo te muszą być świeże i przetrzymywane w chłodzie, a nie zawsze jest prąd do zasilenia lodówki. Kiedy zapada zmierzch i zaczynają żerować komary przenoszące ....., możesz też dostać MMS'a ze zdjęciem Drogby, który pyta: Czy Twoje dzieci już smacznie śpią pod moskitierą?

25 kwietnia to światowy dzień .....

Krzysiek, reportażysta, pisze o Polsce i o świecie

Oczywiście ludzie próbują walczyć z ..... Jest wiele sposobów na ograniczenie ryzyka zachorowania. Podstawowy to spanie pod moskitierą. Komfort jest wtedy mniejszy – trzeba spać w gorącym pomieszczeniu, a moskitiery nie są przewiewne, ale to naprawdę działa. Zwłaszcza dzieci, osoby starsze i kobiety w ciąży powinny tego pilnować, bo to właśnie te grupy są najbardziej narażone na ciężki przebieg choroby. Wciąż wiele osób nie zdaje sobie jednak sprawy z tego, jak ważne jest spanie pod siatką antykomarową i stosowanie płynów odstrasających komary. Nawet ludzie, którzy przyjeżdżają z Europy, bagatelizują ostrzeżenia. Niektórzy biorą leki, chodzą opatuleni i panikują przy każdym śladzie od ukąszenia, inni w ogóle się tym nie przejmują, a potem chorują.

Marysia, żona Janka, zawsze trochę się boi dalekich podróży

Przed wyjazdem czytaliśmy trochę o ....., ale nie braliśmy zagrożenia na poważnie. Oczywiście stosowaliśmy się do podstawowych zaleceń, ale jak widać to nie pomogło. Może Janek został ukąszony parę dni po naszym przylocie, kiedy nie spał pod moskitierą, a byliśmy w rejonie, który ma duży odsetek zachorowań? A przecież wystarczy jedno ukąszenie. Mój mąż jest teraz w szpitalu, lekarze mówią, że jego stan jest stabilny, ale oczywiście to i tak straszne przeżycie. Możliwe, że Janek spędzi tam jeszcze długie tygodnie, ale jesteśmy dobrej myśli.

Joanna, lekarka pierwszego kontaktu, nigdy wcześniej nie miała do czynienia z malarią

Ze szkoły pamiętałam, że Aleksander Wielki i Dante umarli na ....., ale przypadek pana Jana to było moje pierwsze osobiste zetknięcie z tą chorobą. Łatwo ją wziąć za grypę, jednak ze względu na to, że pacjent dopiero co wrócił z rejonu występowania ....., a objawy szybko się nasilały, postanowiłam skierować go do Poradni Chorób Tropikalnych. To była dobra decyzja. Podobno, z uwagi na coraz częstsze podróże egzotyczne i przesuwanie się stref klimatycznych, lekarze pierwszego kontaktu mają być lepiej szkoleni z zakresu rozpoznawania chorób zakaźnych, które mogą zostać zawleczone z odległych zakątków świata.

Marcin, nauczyciel biologii, pasjonuje się krajami globalnego Południa

..... przenosi się przez ukąszenia samicy komara. Nie można się nią zarazić od innej osoby, chyba że przez przetaczanie zakażonej krwi. Zarodźce wywołujące ..... to po prostu pasożyty, które bytują w ciele komara, by potem rozwinąć się w ciele człowieka. Pierwotniak ten ma kilka stadiów pośrednich, trudno jest z nim walczyć czy wynaleźć na niego szczepionkę.

Problem z zarodźcami ..... jest też taki, że szybko uodparniają się na chemiczne środki. Kiedyś do walki z komarami stosowano środek owadobójczy DDT, ale został wycofany ze względu na swoją szkodliwość dla zwierząt i człowieka. Pomagała też melioracja podmokłych terenów – tak właśnie udało się zwalczyć ..... we Włoszech za czasów Mussoliniego. Jeśli przyjrzymy się mapie postępu walki z ..... to zobaczymy, że najszybciej została zwalczona w państwach bogatych, które duże fundusze mogą przeznaczyć na poprawę infrastruktury oraz opiekę zdrowotną i edukację.

HISTORIA TAJEMNICZEJ CHOROBY

Janek (32) i Marysia (31), młode małżeństwo z Zamościa, wracali z wakacji w Kenii. Wypoczynek był wspaniały, jednak podczas lotu oboje czuli się bardzo zmęczeni. Janek miał dreszcze i chyba zaczynał gorączkować. Pomyślał, że to skutki imprezy pożegnalnej i klimatyzacji w samolocie, jednak po powrocie do domu objawy zaczęły się nasilać. Początkowo podejrzewano u niego grypę, ale ponieważ objawy nasilały się w szybkim tempie, lekarze skierowali Janka na dodatkowe badania, które potwierdziły, że zapadł on na ...

W parach poszukajcie odpowiedzi schowanych w kopertach w klasie i wywnioskujcie, na jaką chorobę zapadł Janek. Wypełnijcie kartę pracy na podstawie odszukanych informacji.

Czy choroba, na którą zapadł Janek, często występuje w Polsce?

Czy Janka udało się wyleczyć?

Do jakiej instytucji Janek powinien się zgłosić, jeśli istnieje podejrzenie wystąpienia tej choroby?

Na jaką chorobę zapadł Janek?

Jakie dolegliwości odczuwał Janek?

Czy Marysia mogła zarazić się tą chorobą od Janka?

Co robił Janek, żeby ustrzec się przed tą chorobą?

Ćwiczenie pochodzi z publikacji „Edukacja globalna na zajęciach biologii w gimnazjum” wydanej przez Centrum Edukacji Obywatelskiej w 2015 roku w ramach projektu „W świat z klasą”.

Publikacja dostępna pod adresem: http://bit.ly/WSK_Biologia
Aktualizacja w ramach projektu „Ścieżki do Celów” w 2019 roku.
Autorki: Joanna Sowa, Marta Sykut
Aktualizacja: Michał Szczepanik, Justyna Zamojda

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP oraz ze środków Unii Europejskiej.

polska pomoc

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ramach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.